

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.475/2022/12.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke

Dr. Varga Eszter, előadó bíró

Dr. Bartkó Levente, bíró

Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró

Dr. Hornyák Szabolcs János, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2023. október 17.

Az ügy tárgya: kábítószer-kereskedelem büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek): II. rendű

Első fok: Budapest Környéki Törvényszék, 15.B.60/2018/151.,

ítélet, tárgyalás, 2020. december 9.

Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 2.Bf.142/2021/58., ítélet,

tanácsülés, 2022. május 12.

Az indítvány előterjesztője: a II. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: a II. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a kábítószer-kereskedelem büntette és más bűncselekmények miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budapest Környéki Törvényszék 15.B.60/2018/151. számú és a Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.142/2021/58. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Budapest Környéki Törvényszék a 2020. december 9. napján meghozott 15.B.60/2018/151. számú ítéletével a II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett kábítószer-kereskedelem büntetében [Btk. 176. § (1) bekezdés IV. fordulat, (3) bekezdés] és közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés b) pont]. Ezért őt halmazati büntetésül 7 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 8 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett továbbá az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2022. május 12. napján jogerős 2.Bf.142/2021/58. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a II. rendű terhelt esetében a társtettesi elkövetői alakzatra utalást mellőzte, a II. rendű terheltet 105.015 forint vagyonekbevételekre is ítélte. Pontosította a

beszámításra, a bűnjelekre és a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezést, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

II.

[3] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a II. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontját és a b) pont ba) alpontját megjelölve – tartalma szerint a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjára is alapítottan – a jogerős határozat hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében.

[4] Indokai szerint a jogerős ítélet is tartalmazza, hogy az eljárás során szakértő állapította meg, hogy a II. rendű terhelt beszámítási képessége közepes fokban korlátozott. Ennek ellenére a bíróság nem tisztázta a II. rendű terhelt elkövetéskori elmeállapotát azzal az indokkal, hogy ez szakértői módszerekkel már nem állapítható meg.

[5] Sérelmezte, hogy a bíróság nem tett meg mindent e fontos anyagi jogi jogkérdés tisztázása érdekében, a másodfokú ítélet pedig azt sugallja, mintha ennek a kérdésnek legfeljebb büntetéselviselési szempontból lehetne jelentősége.

[6] Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú eljárásban olyan eljárási szabálysértés történt, amely korlátozta a II. rendű terheltnek a hatékony védelemhez való jogát. Ugyanis a II. rendű terhelttel érdekellentétben lévő terhelttársnak a védője – az indítvány nem jelölte meg, hogy mely terhelt védőjére utal – korábban a II. rendű terhelt védelmét látta el. Álláspontja szerint nincs relevanciája annak, hogy a védelem ellátására nem azonos időben került sor. Azonos időnek a Be. 43. § (2) bekezdése szempontjából is maga az eljárás minősül, és ez nem darabolható fel eljáráson belüli időszakokra. Ezért a kizárásról legkésőbb az érdekellentét észlelésekor döntenie kellett volna a bíróságnak. Az új Be. a védelemhez való jog érvényesülése érdekében gyökeresen változtatott a korábbi törvénynek a védő kizárására vonatkozó szabályain.

[7] Mindezek alapján indítványozta a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását.

[8] A Legfőbb Ügyészség BF.1630/2022/2. számú nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[9] Kifejtette, hogy a jogerős ítélet rögzítette, hogy a II. rendű terhelt az elkövetés idején nem szenvedett az elmeműködés olyan kóros állapotában, amely korlátozta vagy kizárta volna, hogy magatartása következményeit felismerje, és e felismerésnek megfelelően cselekedjék. A II. rendű terhelnél jelentkező bipoláris zavar, amely nála a beszámítási képesség közepes fokú korlátozottságát eredményezte, csak a cselekmény után három évvel állt fenn.

[10] A felülvizsgálati indítvány annak sérelmezésével, hogy a II. rendű terhelt elmeállapotával kapcsolatos ténymegállapítás kapcsán a bíróságok nem folytattak le teljeskörű bizonyítást, a tényállás megalapozottságát vitatja. Ezért az indítvány ebben a részében a törvényben kizárt.

[11] Álláspontja szerint a II. rendű terhelt esetében felülvizsgálati ok nem valósult meg azzal, hogy a tárgyaláson esetlegesen vele szemben érdekellentétben álló más terhelt védelmét olyan védő látta el, aki a vádemelést megelőzően rövid ideig a II. rendű terhelt védője is volt.

[12] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot a II. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[13] A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében a II. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítványban foglaltakkal egyezően fejtette ki az álláspontját.

III.

[14] A II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[15] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja.

[16] A Be. 648. §-a valamennyi felülvizsgálati okra kiterjedően rögzíti, hogy felülvizsgálatnak csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen van helye, és a jogerős ügydöntő határozatban rögzített tényállás alapulvételével, kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[17] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. Ilyen feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja értelmében, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező.

[18] A Be. 434. § szerint a tárgyaláson védő jelenléte kötelező, ha a büntetőeljárásban védő részvétele kötelező. Figyelemmel arra, hogy a II. rendű terhelttel szemben az ügyészség olyan bűncselekmény miatt emelt vádat, amelyre a törvény öt évnél súlyosabb szabadságvesztés kiszabását rendeli, a vele szemben folytatott büntetőeljárásban a védő részvétele a Be. 44. § a) pontja alapján kötelező volt.

[19] A felülvizsgálati indítvány azt sérelmezte, hogy a bírósági eljárásban a II. rendű terhelt hatékony védelemhez való joga sérült, az ügyben kizárt védő járt el.

[20] A felülvizsgálatra jogosultak körét a törvény meghatározza. A felülvizsgálati indítvány mindig az adott terhelt személye vonatkozásában nyújtható be. Ehhez képest értelemszerűen annak jogosultja az adott terhelt és a védője lehet.

[21] A védő nyilvánvalóan csak a saját védence vonatkozásában jogosult felülvizsgálati indítvány benyújtására [Be. 651. § (2) bekezdés b) és c) pont].

[22] Jelen ügyben a III. rendű terhelt védője vonatkozásában felvetett, esetlegesen kizártságára hivatkozó eljárásjogi indok a felülvizsgálattal érintett II. rendű terhelt tekintetében közömbös. Valójában az ilyen indítvány a benne foglalt más terheltet érintő hivatkozása nem jogosulttól származó.

[23] Kétségtelen, hogy van olyan eljárási indok, amelynek következtében a felülvizsgálati ok az ügy valamennyi terheltje esetében hatályon kívül helyezést eredményez. Ilyen ok például az, ha az adott bíró az ügyben kizárt. Viszont védő kizárása tárgyában a kizárás terjedelme csak akkor vonatkozik másik terheltre is, ha több terhelt válik érintetté az adott védő eljárása folytán.

[24] A Kúria a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból is vizsgálta a II. rendű terhelt tekintetében az eljárás során feltételen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés megvalósulását.

[25] A Be. 43. § (2) bekezdése szerint több terhelt érdekében ugyanaz a védő akkor járhat el, ha a terheltek érdekei nem ellentétesek. Ez a rendelkezés arra az esetre vonatkozik, ha a védő egyidejűleg látja el több terhelt védelmét. Ekként rendelkezett a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (régi Be.) 44. § (4) bekezdése is.

[26] Kétségtelen, hogy jelen ügyben erről nincs szó.

[27] Az ügyiratok alapján megállapítható, hogy az 1. számú ügyvéd jelen ügyben a nyomozás során először az I. rendű terhelt védelmében 2016. július 21. és 2016. augusztus 22. napja közötti időszakban, majd a II. rendű terhelt védelmében a 2. számú vezető védő és a 3. számú meghatalmazott védő mellett 2016. szeptember 12. és 2017. április 10. napja közötti időszakban járt el. Ezt követően, 2017. április 10. napján adott meghatalmazás alapján az ügy jogerős befejezéséig a III. rendű terhelt védelmét látta el.

[28] A II. rendű terhelt védelmét a nyomozás kezdetétől az ügy jogerős befejezéséig a 2016. augusztus 23. napján adott meghatalmazás szerint a 2. számú ügyvéd mint vezető védő látta el.

[29] A tárgyalási jegyzőkönyvek szerint a tárgyalási szakban az 1. számú ügyvéd kizárólag a III. rendű terhelt védelmét látta el (2018. október 18-i előkészítő ülés, 2018. november 28-i, 2019. február 14-i, március 28-i, április 2-i, április 4-i, július 5-i, október 17-i, a 2020. január 23-i, július 3-i, augusztus 27-i, november 23-i, november 30-i és december 9-i tárgyalás), a többi terhelt védelmében sem meghatalmazás, sem helyettesítés útján nem járt el.

[30] Az iratok alapján egyértelmű, hogy a II. rendű és a III. rendű terheltnek az eljárás során egyidejűleg soha nem volt azonos védője.

[31] Nincs azonban akadálya annak, hogy az ellentétes érdekű terheltnek esetén a nyomozati szakaszban eljáró védő – e minőségének megszűnése után – a tárgyalási szakaszban a másik terhelt védelmét lássa el.

[32] Tehát kizáró ok akkor létesül, ha akár a kirendelt, akár a meghatalmazott védő egyidejűleg látja el az egymással érdekellentétben lévő terhelt védelmét (BH 2013.329.).

[33] A Kúria megjegyzi, hogy a felülvizsgálati okot megvalósító eljárási szabálysértések kivétel nélkül az eljárás bírósági szakaszában megvalósult eljárási szabálysértésekhez fűznek eljárásjogi szankciókat.

[34] A nyomozás során történnének annyiban van jelentősége, hogy amennyiben a tárgyaláson több terhelt védelmében jár el közös védő, akkor vizsgálni kell, hogy a nyomozás során létrejött-e a tárgyalási (bíróság előtti eljárásban) szakban közös védelmet kizáró érdekellentét a terhelt között.

[35] Az előzőekben kifejtettek szerint azonban jelen ügyben nem járt el több terhelt érdekében közös védő.

[36] Következésképpen nincs olyan törvényi ok, amely kizárta volna azt, hogy az 1. számú ügyvéd a III. rendű terhelt védelmét 2017. április 10. napjától ellássa, és ebből következően e tevékenységének a II. rendű terheltre sem volt védői érdekellentétként értékelhető kihatása.

[37] A felülvizsgálati indítvány hivatkozott arra is, hogy a III. rendű terhelt védelmében eljáró védő később e – a III. rendű terhelt védelmét jelentő – feladatát a korábbi védelem, a felülvizsgálattal érintett II. rendű terheltre negatívan kiható védői taktikát alkalmazva, a bizalmi elvvel visszaélve látta el.

[38] Az indítvány azonban csupán feltételezte, hogy a III. rendű terhelt védelmét ellátó védő a bizalmi elvvel visszaélt a II. rendű terhelt terhére, ugyanis olyan tény vagy körülményt nem jelölt meg, ami a védő ilyen magatartására utalna.

[39] A Kúria rámutat, hogy a védő kizárásának utólagos megállapításához nem elégséges annak pusztán feltételezése, hogy a korábbi védői eljárásából fakadó titoktartási kötelezettsége – vélt – megsértése folytán a védő utóbb a terhelt érdekével ellentétes magatartást tanúsított.

A terhelt és védője érdekellentétének megállapítására az adhat okot, ha érdekellentétük az objektív körülmények alapján is megítélhető (BH 2014.332.). Ugyanakkor ilyen körülményre az indítvány nem hivatkozott, és ez az iratokból sem következett.

[40] A felülvizsgálati indítvány megjelölte a Be. 649. § (1) bekezdés a) pontjának aa) alpontja szerinti felülvizsgálati okot is megjelölte, arra hivatkozva, hogy a II. rendű terhelt a cselekmény elkövetésekor kóros elmeállapotú volt.

[41] Az irányadó tényállás azonban egyértelműen rögzítette a következőket:

– A II. rendű terhelt 2010 óta pánikbetegséggel küszködik, jelenleg bipoláris zavarban szenved, amely közepes fokban korlátozza, hogy cselekménye következményeit felismerje és annak megfelelően cselekedjen {Budapest Környéki Törvényszék 15.B.60/2018/151. számú ítélet [52] bekezdés}.

– A közepes fokú beszámítási képesség korlátozottsága a cselekmény után 3 évvel állt fenn, az elkövetés idején a II. rendű terhelt nem szenvedett az elmeműködés olyan kóros állapotában, amely korlátozta vagy kizárta volna, hogy magatartása következményeit felismerje, és e felismerésnek megfelelően cselekedjék {Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.142/2021/58. számú ítélet [126] bekezdés}.

[42] A Be. 659. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye. A felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[43] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vitatható.

[44] Ezzel szemben a II. rendű terhelt védője az indítvány e részében a tényállás megalapozottságát vitatta, amikor a bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét kifogásolta, sérelmezte, hogy nem került kellően tisztázásra a II. rendű terhelt elmeműködésének elkövetéskori állapota, valamint azt is, hogy az erre irányuló további védői bizonyítási indítványnak nem adott helyt a bíróság. Erre azonban a felülvizsgálati eljárásban nincs mód, az indítvány e részében törvényben kizárt.

[45] Ekként a Kúria a II. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdés alapján a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[46] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[47] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be.

[48] Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2023. október 17.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Eszter s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró